

viktig melding!

Tegnspråk

Tegnspråk er ikke internasjonalt, ulike land har sine egne tegnspråk. På lik linje som talespråk har tegnspråkene utviklet seg naturlig i de forskjellige landene. Døve innvandrere som kommer til Norge opplever sjelden at noen her i landet kan deres tegnspråk. De kan ikke, som hørende innvandrere, bruke tolk som oversetter til deres morsmål. De vil heller ikke ha fullt utbytte av en norsk tegnspråktolk før de har fått lære seg norsk tegnspråk.

Å gjøre seg forstått

Vi vil nå vise noen eksempler på utfordringer døve innvandrere kan møte på i kommunikasjon med andre. I våre eksempler møter vi en döv innvandrer som ikke kan norsk tegnspråk og som skal til legen. Kommunene har nok ulike praksiser for hvordan de kan bistå i slike situasjoner. I rollespillet vi skal se blir det brukt to tolker, en vietnamesisk taletolk og en norsk tegnspråktolk. I tillegg er det en person fra kommunen som følger den døve innvandrerens. Det kan altså være mange personer involvert. La oss se hvordan det kan fungere.

Her så vi hvordan alle parter samarbeidet for å forstå hverandre. Når de sto fast brukte de ulike strategier for å prøve å komme frem til en felles forståelse. Tolken kan ikke oversette til norsk tegnspråk i høyt tempo da innvandrerens ikke kan så mye norsk tegnspråk. Tolken brukte mye kroppsspråk og fremstilte budskapet på en visuell måte, som kanskje kunne være forståelig for den døve innvandrerens. Vi så at begrepet tuberkulose ble vanskelig og tolken var usikker på hvordan hun skulle fremstille det. Hun spurte den vietnamesiske tolken om hun kunne skrive det vietnamesiske ordet for tuberkulose. Da det ikke ble forstått, uttalte i stedet den vietnamesiske tolken ordet, og det ble oppfattet. Der tegnspråktolken var usikker på hvordan hun skulle fremstille budskapet, metakommuniserte hun det til de andre i samtalen, og da var det personen fra kommunen som tolket dette til den døve innvandrerens.

Kjennskap til situasjonen

Oftest er det slik at den som følger innvandrerens har hatt litt kontakt med vedkommende i forkant. Gjennom denne kontakten får en gjerne erfaring i hvordan å kommunisere med vedkommende og en blir kjent med vedkommende sin situasjon. Vi skal nå se et eksempel på hvordan kjennskap til innvandrerens situasjon kan komme til nytte.

Som vi har sett er det en ekstra utfordring i kommunikasjonen når den døve innvandrerens ikke kan norsk tegnspråk og ikke har fullt utbytte av en talespråklig tolk. I slike samtaler kan en forvente flere replikkvekslinger – et større forhandlingsarbeid – enn om en hadde en tolk som kunne språket til den døve innvandrerens.

viktig melding!

En fortolkning

I det neste eksempelet skal vi se at den døve innvandreren er usikker på hva et tegn betyr.

På slutten i dette eksemplet ble den døve innvandreren stemmetolket. Når en hører på det som tolken sier kan en få inntrykk av at tolken og den døve innvandreren har et felles språk. Men en må være klar over at det tolken sier i stor grad er en fortolkning. Når tolken her sa redd og nervøs, kan vi ikke med sikkerhet vite at det var det den døve ville uttrykke da dette ikke ble sagt med norske tegn.

Hjelp i etterkant

I tillegg til å være en støtte i selve kommunikasjonssituasjonen, kan personen fra kommunen også være til hjelp for innvandreren i det som skal skje i etterkant av f.eks. et legebesøk.

Eksemplene vi har sett har vist hvordan flere aktører kan bidra i kommunikasjonen. Dette krever litt ekstra tid og kanskje også en smule tålmodighet. Men for å ivareta den døve innvandreren, som ikke har et felles språk med noen av de andre deltakerne, blir det viktig å sette av god tid til slike samtaler.

Læreplanen og «I Norge» (8:33)

Vi har nå sett noen eksempler fra legebesøk, men hvordan blir det for døve innvandrere når de skal få opplæring i 50 timer samfunnskunnskap? Læreplanen sier at:

“Opplæringen i 50 timer samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår, skal beskrive og forklare viktige trekk ved det norske samfunnet (Vox, 2012).”

Døve innvandrere som kan lese kan få informasjon fra både lærebøker og annet skriftlig materiale. Men de som ikke kan lese må få all informasjon på norsk tegnspråk. Norsk tegnspråk er et språk alle døve innvandrere vil ha god nytte av å lære. De kan da benytte seg av norske tegnspråktolker når de deltar på ulike arenaer i samfunnet.

Læringsressursen «I Norge» er på norsk tegnspråk, med norsk tale. Vi har lagt stor vekt på en visuell framstilling av innholdet, og at språkføringen er tilpasset en målgruppe som er i ferd med å lære seg norsk tegnspråk. Mer informasjon om læringsressursen finner du i veiledningen.